Skolinspektionen

a.remissvar@regeringskansliet.se
a.jam@regeringskansliet.se

Beslut

Datum 2026-11-23
Dnr SI 2026:8740

Yttrande över Jämställdhet i en föränderlig tid – nuläge och vägar framåt SOU 2026:41

Regeringskansliets diarienummer: A2026/00661

Skolinspektionen yttrar sig endast över de förslag och bedömningar som direkt påverkar Skolinspektionen. Dessa återfinns i delmål 3 om utbildning som är den sektorn myndigheten verkar inom. Det kan dock antas att jämställdhet i utbildning spiller över och bidrar positivt även till andra delmål. Skolinspektionen avstår att yttra sig över övriga förslag och bedömningar.

Sammanfattning

Som utredningen konstaterar är det jämställdhetspolitiska delmålet om jämställd utbildning inte uppnått. Skolinspektionen anser därför att det även fortsatt är angeläget att arbeta med jämställdhet i skolan. Tvärgående frågor är ofta svåra att hålla levande över tid. Myndigheten är därför positiv till en strukturerad och långsiktig styrning av jämställdhetspolitiken och till ansatsen att styrningen inte ska krocka med befintlig styrning.

Det är viktigt för Skolinspektionen att uppdrag och förväntningar stämmer överens med myndighetens kärnuppdrag, vad gäller att genomföra tillsyn och kvalitetsgranskning. Det är även viktigt att förslagen ger Skolinspektionen möjlighet att själv välja ut områden att arbeta med som myndigheten anser kan göra skillnad för att nå delmålet om jämställd utbildning.

Skolinspektionen tillstyrker förslaget i 6.3 om en samlad nationell strategi för att nå de jämställdhetspolitiska målen.

Skolinspektionen avstyrker bedömningen i 6.6.4 om att Skolinspektionen bör göra en tematisk granskning av förskolans jämställdhetsarbete. Skolinspektionen anser att det är viktigt att myndigheten själv får göra sina prioriteringar av vad som bör granskas utifrån sin egen behovsanalys.

Skolinspektionen tillstyrker förslaget i 7.3 om att statliga myndigheters ansvar för genomförandet av jämställdhetspolitiken bör regleras i en ny förordning.

Skolinspektionen tillstyrker förslaget i 7.3.1 om att myndigheter får en skyldighet att bedriva ett systematiskt arbete för att bidra till att nå de jämställdhetspolitiska målen.

Skolinspektionen tillstyrker förslaget i 7.3.2 om att redovisa arbetet till Regeringskansliet och Jämställdhetsmyndigheten vartannat år.

Skolinspektionen anser inte i nuläget att myndigheten behöver både verksamhetsanpassade uppgifter som föreslås i 7.4 och uppgifter enligt 7.3.1 om att arbeta med systematisk jämställdhetsintegrering enligt den nya förordningen.

Skolinspektionen delar utredningens bedömning i 7.6 om att gemensamma myndighetsdialoger skulle kunna vara ett komplement till den ordinarie myndighetsdialogen. Gemensamma myndighetsdialoger bör samordnas i tid med den övriga redovisningscykler.

Nedan följer Skolinspektionens synpunkter.

6.3 Förslag om en samlad nationell strategi för att nå de jämställdhetspolitiska målen

Skolinspektionen tillstyrker förslaget om att ta fram en samlad nationell strategi. Tvärsektoriella frågor är ofta svåra att hålla levande över tid och ett långsiktigt, strukturerat arbete är därför positivt. Skolinspektionen delar utredningens bedömning av att det finns behov av att alla aktörer arbetar med en gemensam problembild och problemområden på en övergripande nivå.

6.6.4 Åtgärd: Granska förskolans jämställdhetsarbete

Skolinspektionen avstyrker bedömningen att Skolinspektionen bör genomföra en tematisk kvalitetsgranskning av jämställdhet i förskola. Skolinspektionen delar utredningens bild av vikten av förskolans främjande arbete med att förmedla och förankra respekt för jämställdhet samt att bredda barns möjligheter att oavsett kön testa och utveckla förmågor och intressen. En tematisk kvalitetsgranskning är dock en avgränsad insats som berör ett urval av förskolor och som därmed skulle få en begränsad effekt på svensk förskolas främjande arbete med jämställdhet i allmänhet.

Det är enligt Skolinspektionen viktigt att myndigheten själv får prioritera vad som ska stå i fokus för en kvalitetsgranskning utifrån myndighetens behovsanalys och den risk- och väsentlighetsanalys som ligger till grund för val av teman och skolformer. Skolinspektionen anser att det är en viktig utgångspunkt och ett ändamålsenligt sätt att styra en inspektionsmyndighet på.

7.3 Förslag om att statliga myndigheters ansvar för genomförandet av jämställdhetspolitiken regleras i en ny förordning

Skolinspektionen tillstyrker förslaget. Skolinspektionen är positiv till en samlad förordning för alla myndigheter under regeringen för genomförandet av jämställdhetspolitiken. En samlad förordning, ett långsiktigt uppdrag och lika förutsättningar kan skapa tydlighet och underlätta i samverkan med andra myndigheter.

Skolinspektionen delar utredningens bedömning av att myndigheternas instruktioner bör ses över för att undvika dubbel styrning och otydlighet i myndigheternas jämställdhetsuppdrag. Om förslaget genomförs behöver Skolinspektionens instruktion ses över.

7.3.1 Vissa myndigheters skyldighet att bedriva ett systematiskt arbete för att bidra till att nå de jämställdhetspolitiska målen

Skolinspektionen tillstyrker förslaget. Myndigheten delar utredningens slutsatser om att ett stående uppdrag ger möjlighet att arbeta systematiskt och långsiktigt med jämställdhet.

Som utredningen konstaterar är delmålet om jämställd utbildning inte uppnått. Skolinspektionen anser därför att det även fortsatt är angeläget att arbeta med jämställdhetsintegrering. I skolan finns skillnader mellan flickor och pojkar som grupp inom flera områden, exempelvis psykisk hälsa, upplevelsen av trygghet och studiero, attityder, intressen, värderingar, kunskapsresultat, skolfrånvaro och studieval.

Skolinspektionen är positiv till att myndigheten själv får möjlighet att ta fram en inriktning och prioritera verksamheten till områden där myndigheten bedömer att störst effekt kan nås och därmed anpassa jämställdhetsarbetet till myndighetens kärnuppdrag, vad gäller att genomföra tillsyn och kvalitetsgranskning.

7.3.2 Redovisning

Skolinspektionen tillstyrker förslaget om att redovisa arbetet till Regeringskansliet och Jämställdhetsmyndigheten med regelbundenhet.

Skolinspektionen delar utredningens bedömning av att vartannat år, i samband med myndighetsdialogen, är ett rimligt intervall för redovisningen av arbetet enligt den nya förordningen.

7.4 Verksamhetsanpassade uppgifter om jämställdhet i vissa myndigheters instruktion

Skolinspektionen anser i nuläget inte att myndigheten behöver både verksamhetsanpassade uppgifter och uppgifter enligt 7.3.1 om att arbeta med systematisk jämställdhetsintegrering enligt den nya förordningen. Om

det skulle bli aktuellt att myndigheten får verksamhetsspecifika uppdrag är det viktigt att dubbelstyrning och otydlighet undviks.

7.6 Gemensamma myndighetsdialoger

Skolinspektionen delar utredningens bedömning av att gemensamma myndighetsdialoger skulle kunna vara ett komplement till den ordinarie myndighetsdialogen och att efterfrågan av resultat är viktigt för att jämställdhetsarbetet ska få prioritet.

Skolinspektionen anser att det är lämpligt att de gemensamma myndighetsdialogerna kopplas till den föreslagna cykeln för redovisning om vartannat år.

I detta ärende har generaldirektör Marie Axelsson beslutat. Utredare Siri Morawski har varit föredragande. I ärendets slutliga handläggning har följande personer deltagit: chefsjurist Klara Cederlund, stabschef Torun Rudin, utredare Anna Johansson, utredare Roger Persson och jurist Elin Tollin.

2026-11-24

X Marie Axelsson

Generaldirektör
Signerat av: Marie Axelsson